

การพัฒนาแบบวงจรกิจคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

A DEVELOPMENT OF EDUCATION QUALITY CONTROL CIRCLE MODEL AT
BANKUANSRA SCHOOL UNDER SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

วรรณภา สมุห์นวล

ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1) เพื่อพัฒนาแบบวงจรกิจคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 2) เพื่อตรวจสอบรูปแบบวงจรกิจคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และองค์กรชุมชนโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนบ้านควนสระ ควรนำรูปแบบวงจรกิจคุณภาพการศึกษานี้ไปใช้ในสถานศึกษา และมีข้อเสนอแนะว่าควรจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงานโดยบุคลากรทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ร่วมกันคิดตัดสินใจ สนับสนุนส่งเสริมและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษาทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม เพื่อช่วยปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้นซึ่งพบว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการปฏิบัติในโรงเรียน

คำสำคัญ: พัฒนาแบบ, วงจรกิจคุณภาพการศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study were as follows: 1) to development of education quality control circle model at Bankuansra school under Suratthani primary educational service area office 3, 2) to examine a development of education quality control circle model at Bankuansra school under Suratthani primary educational service area office 3. This research was qualitative. The sample was used in the research, School administrators, teachers, members of school committees, parents and community organizations amount 10 persons at Bankuansra school under Suratthani primary educational service area office 3. The instruments used in the study were in-depth interview and Focus group discussion. Data analysis was content analysis.

The opinion of researchers was that Bankuansra school used development of education quality control circle model. And suggestion for the education management is consistent with the requirement of the community. The opportunity was involved in working with school committees, parents and community organizations at Bankuansra school. They were support, promote and examine the operation of the school. They proud of the achievements with the benefits educational and develop education quality. In conclusion, the model appropriateness, feasibility and usefulness for used in the school.

Keywords: The development of model, Quality control circle

บทนำ

“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข” เป็นความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และได้กำหนดหลักการสำคัญข้อหนึ่งคือ ให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษาที่กำหนดให้ “มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา” เป็นภารกิจที่สำคัญหมวดหนึ่งที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการ อีกทั้งต้องเป็นไปตามระบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ, 2547) การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อ หรือเข้ารับทำงานมีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐานแม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

ภายใต้แนวคิดและหลักการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีนั้น ในส่วนที่หนึ่งต้องมีแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโดยสถานศึกษามีการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในการจัดการบริหารภายในสถานศึกษาในส่วนที่ต้องมีการบริหารคุณภาพสถานศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาเชิงระบบของเดมมิง หรือ PDCA เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานของทุกขั้นตอนของการดำเนินงานพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาการบริหารงานอย่างมีคุณภาพตามแนวคิดของเดมมิง เชื่อว่าหากจัดการศึกษาอย่างมีระบบและขั้นตอนแล้วย่อมส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาวงจรคุณภาพสู่คุณภาพการบริหารการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบรูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักบริหารงานอย่างมีระบบและขั้นตอนตามแนวคิดของเดมมิง Deming การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบอันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) นำเสนอการพัฒนาพัฒนารูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบ มีขั้นตอนดังนี้ (1)

การศึกษาเอกสาร (2) การสัมภาษณ์ (3) ร่างรูปแบบ 2) ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบ มีขั้นตอนดังนี้ (1) ตรวจสอบร่างรูปแบบ (2) ข้อเสนอแนะการตรวจสอบร่างรูปแบบ (3) สรุปรูปแบบ

ผลการวิจัย

การพัฒนาแบบบงจรรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แบบบงจรรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและผลการตรวจสอบรูปแบบ มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 100 ทั้งนี้เป็นเพราะการตรวจสอบแบบบงจรรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ เป็นไปตามตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับ พัทธกิจ ดวงแสงค์ เรื่องสภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้ ด้านจัดระบบบริหารสารสนเทศ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน ด้านกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยได้องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอนคือ การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินงานตามแผน การร่วมติดตามตรวจสอบประเมินผล และการร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน” (พัทธกิจ ดวงแสงค์, 2558) จึงทำให้รูปแบบบงจรรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ ได้รับการเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในระดับสูง

สรุป

จากการศึกษาเอกสาร พบว่า การร่างรูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มาใช้เพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 3 มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยทุกขั้นตอน ตลอดจนให้สถานศึกษาสามารถปรับปรุงตนเอง รับผิดชอบและจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ความต้องการของชุมชนและสังคมให้มากที่สุด การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงานโดยให้หน่วยงาน ชุมชน ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะทำงานของสถานศึกษา ร่วมกันคิด ตัดสินใจสนับสนุนส่งเสริมและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จของสถานศึกษาทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม การแสดงภาระรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ โดยสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย จุดเน้นที่ต้องการพัฒนา เพื่อช่วยปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้นซึ่งพบว่ารูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการปฏิบัติในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับควรให้ความสนใจ ขั้นการประเมินการดำเนินงาน (C : Check) ซึ่งเป็นขั้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นข้อมูลเชื่อมโยงไปสู่ขั้นปรับปรุงพัฒนา (A: Act) เป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนา (P :Plan) ทำให้วงจรคุณภาพ PDCA ขยับเคลื่อนไปอย่างมีชีวิตและเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเห็นว่าการพัฒนารูปแบบวงจรคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ยังไม่มีการพัฒนารูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระขึ้นมา ประกอบการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม สังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนายั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา และเสริมสร้าง

ศักยภาพขององค์กรให้พร้อมรับต่อบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่จะทวีความรุนแรงและซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป ผลงานวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาวิเคราะห์การพัฒนา รูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านควนสระ แบบเฉพาะเจาะจง โดยไม่ได้ครอบคลุมถึงการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบอื่น ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะ เป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์การพัฒนา รูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ทางโรงเรียนบ้านควนสระควรให้การ สนับสนุนในการนำรูปแบบวงจรคุณภาพการศึกษา มาใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา อย่างจริงจัง เพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดโอกาสให้ ทุกคนร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เป็นนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยที่บุคลากรทุกคนรู้บทบาทและหน้าที่ ของตนเอง